

Jak nauczyć dzieci myślenia?

Zasady kluczowe

Trzy typy myślenia:

▣ Analityczny

▣ Twórczy

▣ praktyczny

Metoda kapeluszy

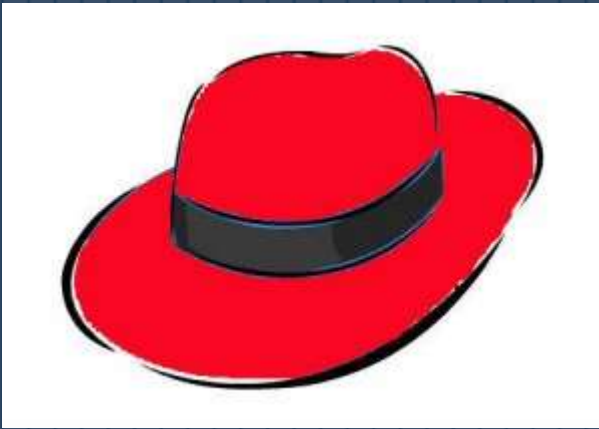
charakterystyka

OBIEKTYWIZM

- **KAPELUSZ BIAŁY** to informacje neutralne: fakty, liczby, dane z analiz i statystyk już znane i możliwe do zdobycia. Działamy jak komputer, który do faktów ma podejście obojętne - nie wydaje żadnych opinii. Włączamy chłodną logikę. Gromadzenie danych, ich systematyzacja i uzupełnianie. Wypowiedzi białego kapelusza to np.: wiem już, że... Znany jest nam fakt... Możemy zdobyć informacje o... Jakimi danymi powinniśmy się posługiwać?

EMOCJE

- **KAPEŁUSZ CZERWONY** oznacza emocje, uczucia, przeczucia, intuicję, gust, upodobania estetyczne i inne trudne do wytłumaczenia rodzaje wrażeń. Wyraża myślenie poprzez emocje, odczucia i intuicje. Nie obce mu będą złość, strach, nadzieja, wiara i miłość. To uświadamianie sobie i wyrażanie emocji "na gorąco", bez konieczności ich uzasadniania, także tych sprzecznych. Nie musi on być obiektywny. Jest to więc przeciwieństwo kapelusza białego. wypowiedzi czerwonego kapelusza to np.: Mam przeczucie, że... Odczuwam... Mam mieszane uczucia...

PESYMIZM

- **KAPELUSZ CZARNY** to pesymista, krytyk i adwokat diabła. Cechuje go ostrożność myślenia, ocena przydatności, prawdziwości i weryfikacja faktów, osądzanie, sprawdzanie, widzenie w czarnych barwach, odnajdywanie słabych punktów, podważanie uznanych tez i faktów. Przypomina błędy z przeszłości, widzi braki, zagrożenia i niebezpieczeństwa w danym rozwiązaniu. Jest najczęściej używanym spośród sześciu kapeluszy. Zapobiega pomyłkom i błędom, ulepsza konkretny pomysł. Wyraża się np. tak: Czy to ma sens? Czy fakty są spójne? Czy to jest możliwe, bezpieczne? Tego się nie da zrobić, bo...

OPTYMIZM

- **KAPELUSZ ŻÓŁTY** to optymista , który widzi sprawy w „ różowych okularach' '. Jest pełen entuzjazmu i nadziei, koncentruje się na korzyściach, zyskach, zaletach i oszczędności. Pozytywnie nastawiony, jest nastawiony na sukces, zagrzewa innych do akceptacji danego pomysłu, szukania własnych szans. Zajmuje się konstruktywnym i twórczym aspektem myślenia, chociaż nie należy mylić go z zielonym kapeluszem (patrz dalej). Jego celem jest efektywność i działanie.

Tłumaczy: Dla czego warto to zrobić ?
Jakie będą korzyści? To się opłaci!

MOŻLIWOŚCI

- **KAPELUSZ ZIELONY** to innowator, osoba myśląca twórczo. Rzucająca oryginalne pomysły, propozycje i sugestie, twórca rozwiązań alternatywnych. Jest ucieczką od starych metod i sprawdzonych dróg, przełamuje zakorzenione schematy, prowokuje. Wychodzi poza to, co poznane, oczywiste i zadawalające. Jego wypowiedzi to np.: Jakie mamy pomysły? Co się da zrobić? Czy można to zrobić w inny sposób? Zróbmy to tak...

ORGANIZACJA

- **KAPELUSZ NIEBIESKI** to dyrygent orkiestry, ktoś, kto przewodzi całej dyskusji. To do niego należy kontrolowanie przebiegu spotkania, przyznawanie głosu (i kapeluszy) poszczególnym mówcom, jak też podsumowanie dyskusji. Zajmuje się zadawaniem poprawnych pytań, określeniem problemu, zapobiega oddaleniu się od tematu, wskazuje cel. Zajmuje się opisami, wnioskami, monitorowaniem, pilnuje przestrzegania zasad gry, łagodzi spory, narzuca dyscyplinę, zbiera wszystkie informacje i tworzy z nich obraz całościowy. Typowe wypowiedzi to: Dokąd doszliśmy? Jaki mamy program rozwiązania problemu? Jaki powinien być następny krok? Mamy rozwiązanie!

Myślenie analityczne

- Myślenie analityczne to jeden z typów myślenia odpowiadający za wieloaspektowe spostrzeganie rzeczywistości i umiejętność znajdowania zależności pomiędzy danymi.

- Według Sternberga myślenie analityczne opiera się przede wszystkim o umiejętność odpowiedniego przetwarzania informacji.

cd.

- Osoba o silnie rozwiniętym myśleniu analitycznym potrafi postrzegać zagadnienia zarówno z globalnej, jak i szczegółowej perspektywy.
- Kompetencja myślenia analitycznego jest kompetencją podlegającą rozwojowi i treningowi, co oznacza, że każda jednostka może nabyć umiejętność analitycznego myślenia.

Myślenie twórcze

- Umożliwiająca rozwiązywanie zagadnień problemowo

Trzy alternatywne strategie nauczania

- Strategia dydaktyczna
- Strategia – pytania opierające się na faktach
- Podejście dialogiczne

Strategia dydaktyczna

Opiera się na wykładzie

Interakcja nauczyciel – uczeń jest rzadka

Między uczniami nie zachodzi interakcja

Strategia opierająca się na faktach

- Nauczyciel zadaje szereg pytań
- Mają one ustalić szereg faktów

Strategia dialogiczna

- ▣ Pytania skłaniające do myślenia
- ▣ Dochodzi do dialogu

Jak wybierać strategię

kilka rad

Dobór zależy od:

- ▣ Skłonności nauczyciela i ucznia,
- ▣ Celu, jaki chcemy osiągnąć

- Odrzucenie pytań
- Przeformułowanie pytań w odpowiedzi
- Przyznanie się do niewiedzy lub podanie informacji
- Zachęcenie do szukania odpowiedzi u autorytetów
- Rozważanie różnych wyjaśnień
- Wyrażanie wyjaśnień wraz z ich oceną

Nauczanie trzech sposobów myślenia

- Rozeznanie
- Zespołowe rozwiązywanie problemu
- Rozwiązywania zadania przez różne grupy
- Indywidualne rozwiązywanie problemu